
Priimek *Vram*

Pavle Merku

IZVLEČEK: Avtor končni -m v tržaškem priimku Vram v primerjavi s splošnoslovenskima variantama Vran in Uran razlaga z vplivom tergestinskega narečja.

The Surname *Vram*

ABSTRACT: The author explains the final -m in the Trieste surname Vram in comparison to the general Slovenian variants Vran and Uran as Tergestine dialect influence.

V tej obliki je priimek zelo redek: prisoten je v preteklosti v Zgoniku na tržaškem Krasu, kjer je ista oseba zapisana 1525 *Iacob(us) Vram de Suonicho/Yuonico = Vragm Jacob de Xuonicho = Iacob Vran de Xuonicho = Iacob Vranich de Xuonicho*; danes je prisoten samo v Trstu in verjetno spadajo vsi nosilci k isti družini. V začetku 20. stoletja je bila v Trstu privatna glasbena šola *Liceo musicale Arturo Vram*, pri kateri sta tako moj oče kakor moja mati študirala violino: tu sta se sploh spoznala. Arturo **Vram** je bil odločen pedagog, ki se je izpopolnjeval v Pragi pri O. Ševčiku. V tržaškem telefonskem imeniku za leto 2008 je prisoten en sam **Vram**, obenem tudi en sam **Vran**.

Priimkovne oblike s izglasnim *-m* nisem nikoli srečal nikjer drugje.

Pač pa je po vsej Sloveniji razširjena priimkovna oblika s izglasnim *-n*: **Vran**. ZSSP¹ ga omenja v štirih okrajih, po enega na Gorenjskem, Dolenjskem, Štajerskem in Primorskem v Sežani. V pisni obliki **Uran** je priimek razširjen v desetih okrajih, ki zaobjamejo vso Slovenijo. Gre za pisno različico dobro znanega ornitonima *vrán* 'corvus'. Nikjer ni zabeležen **Vram** ali ***Uram**.

Edina možna razlaga oblike z izglasnim *-m* je, da je notar zapisal l. 1525 v Zgoniku priimek s tergestinskim narečnim prehodom izglasnega *-n* > *-m*. Ali pa da se je prvotni priimek **Vran**, naj je prišel v Trst iz Sežane ali Zgonika ali drugega kraja, pojavil v Trstu dovolj zgodaj, da se je tu prilikoval tergestinskemu narečju, to je prvotnemu furlanskemu narečju, ki je v mestu nastalo dolgo pred italijanskim tržaškim narečjem. V tergestinskem narečju se namreč izglasni *-n* spreminja v *-m*; npr. tergestinsko *bom vim* : tržaško *bon vin* 'dobro vino'.

¹ Začasni slovar slovenskih priimkov, redaktor France Bezljaj, SAZU, Ljubljana, 1974.

To narečje so v mestu govorili predvsem tržaški plemiči in imenitnejše družine vsaj do 18. stol., v pojemajočem in vedno redkejšem številu do leta 1914, ko je družina *Cùmano* zapustila Trst: o njej poroča Giuseppina Antonini Perusini v svoji avtobiografski knjigi *Un secolo nella memoria*, da so njeni člani zadnji v Trstu govorili po tergestinsko. Je bil prvi tržaški **Vram** morda uslužbenec pri kaki tržaški plemiški ali imovitejši družini, pri kateri so slovenski priimek z izglasnim *-n* lahko izgovarjali z *-m*?

Vsekakor je to izredno redek hibridni slovensko-tergestinski priimek.²

² Ker je priimek *Vram* izvorno slovenski in se v slovenščini prehod $n > m$ pred labialnimi konzonanti potrjuje v morfoloških (npr. *hramba* < **hran-ba* ← *hraniti*) in skladenjskih stikih (npr. *ampak* < **an pak* »in vendar«), na zahodnem območju pa je izpričan v Videmskem rokopisu (1458), dobro potrjen v Alasijevem slovarju (1607) in znan tudi v nadiškem narečju, kjer se v krajih Idrsko in Jevšček tudi toponim *Videm*, it. *Ùdine*, furl. *Ùdin* glasi *Í:dəm* oz. *Í:dem*, bi bilo priimek *Vram* mogoče razložiti tudi s to slovensko fonetiko. (Lit.: Metka Furlan, Slovenščina v Alasijevem Italijansko-slovenskem slovarju iz leta 1607, *Živeti mejo* (Zbornik Slavističnega društva Slovenije 18), Trst, 2007, 304 z op. 34; Matej Šekli, Naglas nekaterih predslovanskih substratnih krajevnih imen moškega spola v slovenščini, 42. SSJLK 26. 6.–14. 7. 2006, Ljubljana, 224.)

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je bilo leta 2007 v Sloveniji **95** oseb s priimkom **Vran** (4532. mesto) in **194** oseb s priimkom **Uran** (2214. mesto) [Op. ur.]